

IV

HET GEVECHT BIJ GRUBBENVORST (10 MEI 1940)

bewerkt door J. J. C. P. WILSON
Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf,
onder toezicht van den Generaal-majoor N. T. CARSTENS,
Hoofd van het Hoofdregelingsbureau.

TROEPENDEEL:

2-III-26 R.I.,
versterkt met deelen van M.C.-III-26 R.I.,
1 stuk pag. en 1 stuk 8 Staal.

VOORWOORD.

De zon was op den 10en Mei 1940 nauwelijks boven den horizon verzezen, toen de Duitsche aanval op de Maaslinie in een breed front werd ingezet. Er ontketenden zich een serie gevechten van Mook tot Afferden en van Broekhuizen tot Wessem (aan de Belgische grens).

De beschrijving van deze gevechten, waarvan de eerste hierbij wordt aangeboden, is niet alleen gegrond op de gevechtsberichten van de bataljons- en compagniescommandanten, doch mede op schriftelijke verslagen en verklaringen van alle er bij betrokken sectie- en groepscommandanten, voor zoover deze althans bereikbaar bleken. Voorts werden de kazematten bezocht en gefotografeerd en werden inlichtingen ingewonnen bij de bewoners ter plaatse.

Voor het gevecht bij Grubbenvorst leverden de C.C., de 5 sectiecommandanten en 15 groeps- en stukscommandanten hun bijdragen in. Aangenomen mag worden, dat het hier aangeboden verslag een getrouw beeld van het voorgevallene geeft.

Wij merken hierbij op, dat te Grubbenvorst en omgeving ter zake van het gevechtsverloop verhalen de ronde doen, die in flagranten strijd zijn met de feiten, zooals deze naar aanleiding van de verklaringen van ruim 20 kaderleden zijn vastgesteld. Zoo is het verhaal, dat koepel 146 niet zou hebben geschoten en dat de vijand reeds om 5 uur over de Maas zou zijn gekomen, bepaaldelijk onjuist en werpt het een geheel onverdiende blaam op de compagnie.

Moge dit officieele relaas deze onjuistheden recht zetten.

1. Algemeene toestand (zie de schetsen).

Tusschen paal 109 en pl. 115,5 was aan de Maas opgesteld 2-III-26 R.I. onder bevel van den reserve-kapitein J. F. A. ZANOLI. Zij was versterkt met 5 zware mitrailleurs, 1 stuk pag. en 1 stuk 8 staal¹⁾.

De bezetting beschikte over 11 gietstalen koepels, 2 flankerende betonkazematten en 2 stekelvarkens, waarin de 5 zware en 11 der 12 lichte mitrailleurs waren opgesteld. (In stekelvarken S 135 bevonden zich 2 lichte mitrailleurs). De twaalfde lichte mitrailleur stond in een semi-permanente opstelling (S.P.O.) nabij het veer van Grubbenvorst.

Bij elke kazemat behoorde een S.P.O., waarin de rest van de groep was opgesteld. In sommige groepen bevond de Gr.C. zich in de kazemat, bij de meeste echter in de S.P.O. Een der S.P.On. was nog niet gereed; zij is op last van den betrokken Sectie-commandant (res.Lt. D. A. JIPPES) nog in de vroege morgenuren van 19 Mei geschikt gemaakt als gevechtsofstelling.

De gietstalen koepels waren geheel met grond aangevuld en — behoudens het schietgat — overdekt en waren derhalve uitstekend gemaskeerd. Jammer genoeg was enkele dagen voor 10 Mei op de grasmatten een dikke laag mest — hoofdzakelijk bestaande uit stroo — gebracht, waardoor de koepelopstellingen zeer zichtbaar waren geworden. Bij verschillende koepels is deze mestlaag tijdig verwijderd geworden.

In het geheele compagniesvak was langs de eigen zijde van de Maas een hekversperring van prikkeldraad aangebracht.

De compagnie had eenige dagen voor den 10den Mei juist het materiaal ontvangen voor de groepsschuilplaatsen (te maken bij de S.P.On.) en voor de opstellingen der S.Cn. Bij één der Sectiën was één groepsschuilplaats klaar. Als dekking tegen artillerievuur beschikten de soldaten in de S.P.On. slechts over de schuilnissen (zit- en lignissen), de S.Cn. beschikten niet over een dekking.

De 5 zware mitrailleurs waren opgesteld in de koepels 134, 139 en 140 en in de flankerende betonkazematten 132 en 137, het stuk 8 staal ongeveer 200 meter Zuid van het pontveer. Het stuk pag. stond in een plaatijzeren garage in de nabijheid van dit veer.

De compagnie was ingedeeld in 5 sectiën, die van Zuid naar Noord als volgt waren samengesteld:

a. een sectie van M.C. onder res. 1e Luitenant R. HAGENOUW in de koepels 132, 133 en 134 (2 zware en 1 lichte mitrailleur).

b. een sectie van 2-III-26 R.I. onder res. 1e Luitenant D. A. JIPPES in de kazematten 135, 136 en 137 (3 lichte en 1 zware mitrailleur).

c. een sectie van M.C. onder Vaandrig G. A. VAN APeldoorn in de koepels 138, 139 en 140 (2 zware en 1 lichte mitrailleur).

d. een sectie van 2-III-26 R.I. onder Vaandrig P. J. VAN DOORMALEN in de koepels 141 en 142 (3 lichte mitrailleurs, waarvan 1 in een S.P.O.).

e. een versterkte sectie van 2-III-26 R.I. onder res. 2e Luitenant L. PAPING in de kazematten 143, 144, 145 en 146 (4 lichte mitrailleurs).

Laatstgenoemde officier was tevens commandant van een vooruitgeschoven detachement op den Oostelijken Maasoever te Schandelo. Het telde 2 onder-

¹⁾ Het stuk pag. was enkele dagen voor 10 Mei vervangen door het stuk 8 staal en zou een andere bestemming krijgen. Doordat deze nog onbekend was, was het stuk pag. nog te Grubbenvorst aanwezig. Er was evenwel geen gevechtsofstelling voor, daar deze door het stuk 8 staal werd bezet.

officiëren, 2 korporaa's en 31 man en had tot taak om te waarschuwen bij grensoverschrijding en om de verhakking no. 1504 te Schandelloo te stellen.

Aangezien de Duitsche grens in het vak der compagnie slechts op 4 kilometer van de Maas was gelegen, was vooral de waarschuwendende taak van zeer veel belang.

Wat het terrein in het compagniesvak betreft, kan worden medegedeeld, dat het Maasdal er smal is. De hooge oeverranden naderen het water tot op korten afstand. Aan den Oostelijken oever komen zij Zuid van Hasselt zelfs tot aan de rivier; aldaar geven het dorp Velden en het gehucht Hasselt aan den naderenden tegenstander dekking.

Op den Westoever is de smalle terreinstrook tusschen den hoogen oeverrand en de rivier open; van den kunstweg Arcen—Velden gezien, die sterk domineert, zijn de Nederlandsche kazematten duidelijk zichtbaar. Zuid van het veer van Grubbenvorst is de toestand voor den verdediger gunstiger; in het gedeelte tusschen het veer en het „Gebroken Slot” nadert de zeer bedekte hooge rand de rivier. Dit is vooral bij laatstgenoemde ruïne het geval. De kunstweg Grubbenvorst—Venlo is aldaar geheel in het bosch gelegen.

Zooals de kaart doet zien, zijn tusschen den kunstweg Lottum—Grubbenvorst—Venlo eenerzijds en den kunstweg Tienray—Horst—Sevenum anderzijds uitgestrekte boschterreinen gelegen, die voor een terugtocht zeer gunstig zijn.

De cp. van C.-III-26 R.I. (res. Majoor C. A. W. F. SICHERER) was gevestigd te Horst, die van den C.C. aanvankelijk in het Hotel Breidenbach te Grubbenvorst. Kapt. ZANOLI heeft al spoedig zijn cp. verplaatst naar het op de schets aangegeven punt in een boomgaard nabij het Nonnenklooster, in welk gebouw telefoonverbinding aanwezig was en later in het klooster zelve. ¹⁾

Er was telefonisch verbinding tusschen den C.C. en den B.C. en met de sectiecommandanten. De kazematten waren *niet* met de sectiecommandanten verbonden.

De commandovoering door de S.Cn. stuitte derhalve op zeer groote moeilijkheden.

Ten aanzien van de telefonische verbindingen deed zich een onaangename verrassing voor. Onmiddellijk na het begin der vijandelijkheden bleek een deel dier verbindingen onbruikbaar te zijn en wel van den C.C. met de Sectiën PAPING, JIPPES en HAGENOUW. Met de Vaandrigs DOORMALEN en VAN APeldoorn bleef de verbinding intact, omdat de telefoonposten aldaar tot het plaatselijke net te Grubbenvorst behoorden. Alle andere verbindingen liepen over Venlo, waar de centrale door Nederlandsche troepen buiten gebruik is gesteld.

Kapt. ZANOLI behielp zich door 2 motorrijwielen te vorderen.

Het behoeft geen betoog, dat de bevelvoering en berichtgeving zeer werden bemoeilijkt. Zoo bedroeg de afstand van de Cpn. van de twee Zuidelijke sectiën naar den Cp. van den C.C. resp. 3¹/₂ en 5 km.

Ook in de sectiën was het opnemen van het verband zeer moeilijk, omdat er geen naderingsloopgraven waren en het verkeer met ordonnansen door het

¹⁾ Het telefoontoestel in Hotel Breidenbach, dat voor verbinding met C.-III-26 R.I. zorgde, bleef tot 7.30 door 2 telefonisten bezet. Op dat uur nam de C.C. deze twee man terug, omdat het Hotel onder artillerievuur lag.

intensieve vijandelijke vuur over de open terreinen practisch onmogelijk bleek. Het kostte één zeer moedigen ordonnans (dpl. soldaat BOUTEN) het leven.

Een tweede nadeel voor den verdediger was het uiterst breede compagniesvak van $6\frac{1}{2}$ km breedte. Alle groepen stonden met tusschenruimten van gemiddeld 400 meter naast elkaar in de onmiddellijke nabijheid van de Maas. Noch de C.C., noch de S.Cn. beschikten over eenige reserve.

Ook dit nadeel moest worden aanvaard, omdat de beschikbare troepenmacht niet toeliet om meer troepen aan de Maas in te zetten.

De taak der compagnie was: Standhouden. Zij moest den ongelijken strijd aanvaarden en volhouden in de overtuiging, dat elk uur tijdwinst een bate zou zijn, waarvan de beteekenis alleen door het legerbestuur kon worden overzien.

Zooals wij zullen aantonen, heeft in het algemeen die geest ook deze compagnie, die het wanhopige van haar taak zeer goed inzag, bij het gevecht op 10 Mei bezielde.

2. Gebeurtenissen Oost van de Maas.

Op Donderdag 9 Mei te 20.00 berichtte de C.C. aan Luit. PAPING te Schandelo, dat in Duitschland de alarmtoestand was ingesteld en droeg hem op een patrouille langs de grens te zenden tusschen de kunstwegen Schandelo—Straelen en Venlo—Straelen. Deze patrouille meldde, hetgeen Luit. PAPING ook zelf vaststelde, dat het in Duitschland zeer rumoerig was. Men hoorde motorengeluid, paardengetrappel, geratel van voertuigen en zelfs commando's.

Te 22.00 deelde Kapitein ZANOLI mede, dat hij een inval verwachtte. Luit. PAPING deed toen de stalen draden der aspergeversperring 600 m van de grens op den kunstweg Straelen—Velden doorknippen, hetgeen eigenlijk eerst na grensoverschrijding mocht geschieden. Achteraf bleek dit initiatief zeer juist te zijn geweest, daar het doorknippen ongeveer een uur tijds vorderde.

Te 0.15 (10 Mei) gelastte Kapitein ZANOLI, ingevolge van hoogerhand ontvangen bevelen, dat verhakking 1504 te Schandelo moest worden gesteld. De boomen vielen goed en de kronen werden flink met prikkeldraad doorvlochten ¹⁾. Tegen drie uur meldden zich de soldaten, die hieraan hadden gewerkt, weer te Schandelo bij luit. PAPING.

Het was toen stil aan de grens.

De eenige taak was nu nog om den C.C. tijdig te waarschuwen bij grensoverschrijding. Hiervoor stond een wacht van 6 man op den kunstweg naar Straelen bij de grens. Sergeant DE HOND, door Luit. PAPING naar die post gezonden, vond de mannen in het wachtlokaal van het café Rens, doch haalde hen daaruit en verspreidde de soldaten langs de grens. Door dezen zeer juiste maatregel werd de grensoverschrijding tijdig gemeld: de eerste over de grens komende Duitschers liepen onmiddellijk naar het café Rens, denkende daar de wacht aan te treffen.

¹⁾ De boomen schijnen te dun te zijn geweest, zoodat zij door de Deutsche troepen met handkracht zijwaarts van den weg zijn gewenteld.

Even vóór het dag-woorden, meldde een wielrijderspatrouille aan Luit. PAPIING, dat de Duitsche versperring op den kunstweg naar Straelen was weggenomen. Tegelijkertijd klonken schoten en meldden 2 soldaten de grensoverschrijding, die door Luit. PAPIING onmiddellijk telefonisch werd doorgegeven aan Kapitein ZANOLI. Het was toen 4.01.

Luit. PAPIING had zijn mannen opgedragen, om — zoodra de grens zou worden overschreden — naar het veer bij Grubbenvorst te gaan. Hij zelf verbrandde zijn papieren, volgde op de motorfiets en wachtte te Velden zijn mannen op. Behalve de post aan de grens van 6 man, gelukte het aan het geheele detachement achter de Maas in veiligheid te komen (ongeveer te 4.40)¹⁾.

Luit. PAPIING, zulks nog niet wetende, voer met een vlet van de torpedisten de Maas af tot Hasselt en stapte er aan den wal om te zien, of daar soms nog soldaten van zijn detachement zouden zijn. Hij vond deze niet, doch bemerkte, dat de Duitschers reeds in Hasselt waren, zoodat hij hals over kop den Westelijken Maasoever heeft moeten bereiken. Hij ging naar koepel 145.

3. Het forceeren van den overgang.²⁾

Het werd nu (d.w.z. te ongeveer 4.50) onmiddellijk bittere ernst. De vijand, wien het er blijkbaar om te doen was om dezen eersten weerstand snel op te ruimen, begon de kazematten en S.P.On. bij het veer en in de omgeving daarvan onder vuur te nemen. Hij ging daarbij zeer systematisch en oordeelkundig te werk. Zoo werd kazemat 145, die naar het Noorden vuurde en die dus geen vuur kon brengen op het overgangspunt bij het veer, gespaard!

Het waren vooral de sectiën PAPIING en DOORMALEN, die het moesten ontgelden, terwijl ook de sectie VAN APeldoorn al onmiddellijk in het gevecht werd betrokken. De vijand nestelde zich daarbij in de huizen en achter heggen in de onmiddellijke nabijheid van de rivier. Het vuur werd door onze troepen uit kazematten en S.P.On. beantwoord.

Terwijl aanvankelijk alleen mitrailleur- en geweervuur werd ontvangen, werd dit al spoedig gesteund door vuur van pag. kanonnen van ongeveer 4 cm kaliber, later eveneens door mortieren en nog later (te ongeveer 6.30) door artillerie, vermoedelijk van 15 cm.

Het vuur der artillerie werd blijkbaar geleid door vliegtuigen. Een onder-officier deelt althans mede, dat een klein vliegtuig boven de stelling verscheen en iets liet vallen, hetgeen een sissend geluid maakte. Daarna volgde artillerievuur op het veerhuis. Ook Vaandrig VAN APeldoorn stelde een en ander vast.

De strook, waar het gros van de Duitsche troepen den overgang wilde forceeren, was gelegen tusschen en ter weerszijden van de beide harde wegen, die op den Oostoever van Velden en van Hasselt naar de rivier leiden. Zooals uit het vuurplan blijkt, kon op dit gedeelte vuur worden gebracht door de kazematten 146, 144, 143, 142, 141 en 139 en door de S.P.On. van 142, 143, 144, 145, 146 en bij het Veer. De beteekenis van het vuur van kazemat 139 is den aanvaller blijkbaar aanvankelijk ontgaan; deze koepel werd althans aanvankelijk betrekkelijk met rust gelaten.

¹⁾ Ongeveer tegelijkertijd werd de wielrijderspatrouille, waarover hiervoor werd geschreven, over de Maas gezet.

²⁾ De veerpont te Grubbenvorst was inmiddels tot zinken gebracht. Dit is gebeurd door de groep infanterie, opgesteld in de S.P.O. nabij het veer en wel onmiddellijk, nadat van den C.C. bericht was ontvangen, dat de vijand de grens had overschreden. De pont is dus te $\pm$ 4.10 gezonken.

Een nevanggroep van den aanvaller boog reeds in den aanvang te Velden af en nestelde zich aan de rivier tusschen de kazematten 141 en 138. Deze groep werd onmiddellijk door de sectie APELDOORN en door de groep van Sergeant VAN HELVOIRT (kazemat 141) onder vuur genomen en beantwoordde dit met mitrailleur- en later met artillerievuur.

Te ongeveer 7.00 deed de vijand in bovengenoemde strook zijn eerste belangrijke overgangspoging¹⁾, die was ingeleid door mortiervuur (vanaf 5.50) en door artillerievuur (vanaf 6.30). Het vuur werd op dit uur een paar honderd meter naar het Westen verlegd.

Op dat oogenblik was de toestand in de stelling de volgende:

De lt.mitr. van de S.P.O. bij het veer was te omstreeks 6.30 onherstelbaar gestoord; het mechanisme zat onwrikbaar vast. De opstelling zelve lag onder hevig mortiervuur; 1 man was gesneuveld, de overigen moesten dekking zoeken in de schuilnissen.

Vaandrig DOORMALEN leidde uit het veerhuis het vuur van de manschappen in de S.P.On. Hij bleef zulks doen ondanks het hevige mitr.vuur, dat op het huis werd afgegeven en eindigde er pas mede, toen het veerhuis door art.treffers in brand was geschoten. Hij zocht toen in het dorp dekking en probeerde van daaruit zijn re.groep (S.P.O. 141) te bereiken, hetgeen mislukte.

De mitrailleurs van 144 en 146 waren vóór 7.00 vernield, die van 144 werd door een granaattreffer volledig dubbel gevouwen, echter eerst nadat alle munitie was verschoten. In kazemat 146 was sergeant BRAAT alleen. Na het eerste vuur der pag.kanonnen hadden zijn beide helpers hem lafhartig verlaten en moest hij het werk alleen doen. Hij deed het goed, tot de mitrailleur tegen 7.00 onbruikbaar werd geschoten (schoorsteen afgeschoten). Luitenant PAPING, die uit koepel 145 uitzicht had op koepel 146, verklaart, dat deze koepel zeer hevig onder vuur heeft gelegen en dat talrijke artillerietreffers in de nabijheid vielen. Sergeant BRAAT meldt, dat stukken zode en scherven in den koepel terecht kwamen.

De S.P.O. van 146 werd krachtig onder mitrailleurvuur genomen.

Toen de Duitschers dus te 7.00 hun overgangspoging deden, konden alleen de mitrailleurs van 143, 142 en 139 vuur op het overgangsvak brengen. De overige, daarvoor in aanmerking komende, automatische wapens waren vernield.

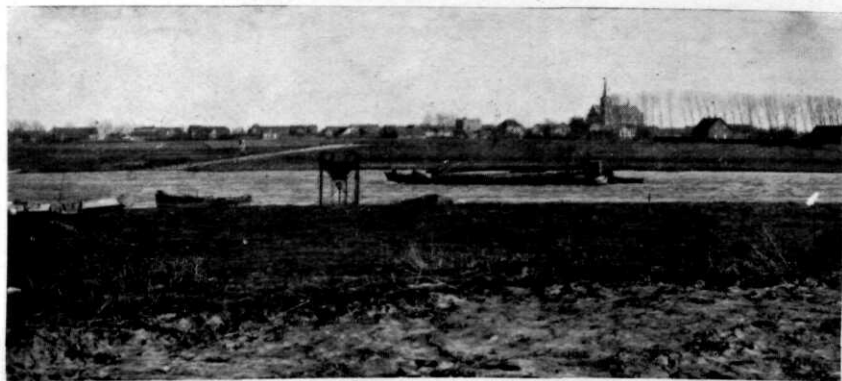
Inmiddels bleek, dat zelfs twee lichte mitrailleurs en één zware, hoewel opgesteld op 1500 meter van het overgangspunt, voldoende zijn om een aanval af te slaan²⁾. Bij het veer en tegenover kazemat 144 trachtten 14 bemande rubberbooten elk met 20 tot 25 man, over te gaan (vermoedelijk dus 2 × één compagnie). De aanval werd op resolute wijze afgeslagen; de vijand, die aanmerkelijke verliezen leed, week terug naar den Oostoever en zocht o.m. dekking in Hasselt.

Tegelijkertijd werd een kleine overgangspoging gedaan tusschen de kazematten 138 en 139 door 3 rubberbootjes, elk met 4 tot 5 man. De poging werd door het vuur der kazematten 138 en 140 verijdeld³⁾. Ook bij kazemat 141 werden plaatselijke pogingen afgewezen.

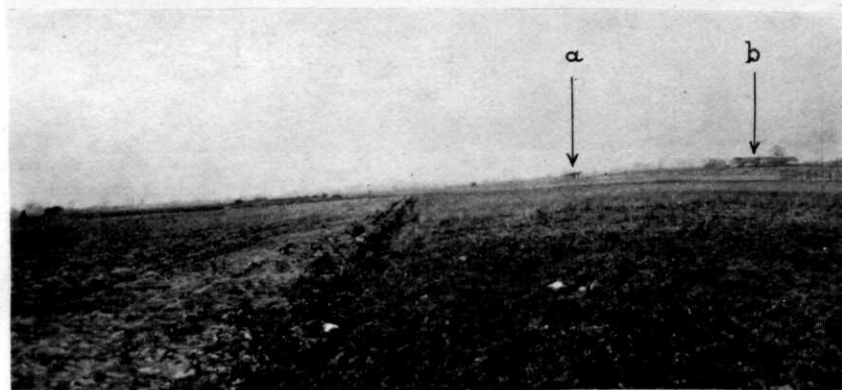
¹⁾ Reeds eerder was door kleine ploegjes Duitschers geprobeerd om over de Maas te komen. Koepel 146 deed een poging van 2 bootjes, elk met 3 man bemand, mislukken, vuur uit S.P.O. van 144 deed 3 Duitschers, die een roeiboot wilden bemachtigen, sneuvelen.

²⁾ Het kijkglas van koepel 139 werd al spoedig vernield, waardoor de koepelbediening blind was. Sergt. BOUMA gaf daarna kaartvuren af met de door hem vastgestelde vuurgegevens.

³⁾ De vraag rijst of dit wellicht een poging is geweest om op verrassende wijze de mitrailleur van koepel 139 te bemachtigen.

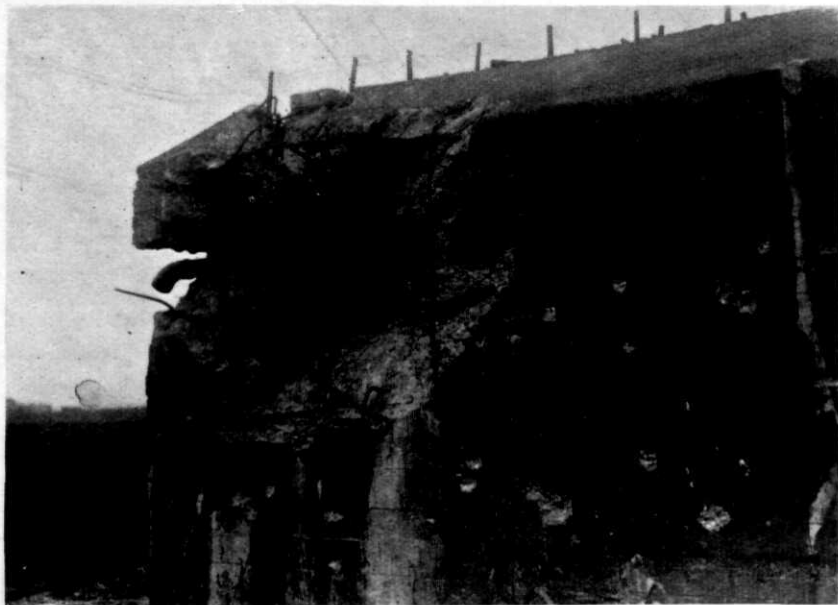
Afb. 1. Gezicht van S.P.O. bij het veer te Grubbenvorst op Velden.

Afb. 2. Het volkomen open terrein tusschen den kunstweg Lottum—
Grubbenvorst en de Maas (deze stroomt rechts, doch is onzichtbaar).
Foto genomen van het veerhuis te Grubbenvorst in Noordelijke richting
(a = kazemat 144 S; b = boerderij aan de rivier bij Hasselt).

Afb. 3. Het schootsveld van kazemat 139 G (a = kerk Grubbenvorst;
b = Grubbenvorst; c = veerhuis Grubbenvorst).

Afb. 4. Kazemat 132 B (voorliggende betonwand ter bescherming van het schietgat).

Afb. 5. Kazemat 142 G.

Foto's Hoofdregelingsbureau

Na deze mislukte pogingen, werd een zeer intensief vuur met artillerie, mortieren, pag. en mitrailleurs geopend op de S.P.On. en op de kazematten, van welke laatste vooral kazematten 139 en 142 het moesten ontgelden. Om 8.30 blokkeerde een groot blok beton het schietgat van koepel 139, die dus buiten werking werd gesteld. „Er kwam geen einde aan het vuur” meldt een der groepscommandanten. Inderdaad heeft dit vuur tot 9.00 geduurd. Toen deed de vijand op groote schaal een nieuwe overgangspoging, die lukte, aangezien alle kazematten zwegen. Wel werd uit enkele der S.P.On. nog met geweren gevraagd, doch dit was van geen beteekenis. Zoo hield sergt. v. D. GRIEND met 2 man, waaronder de gewonde korporaal DRIESSEN, den strijd vol tot de handgranaten in hun S.P.O. 144 vielen. Bij honderden zetten de Duitsche troepen bij het Pontveer en tegenover kazemat 144 voet aan wal, drongen door en namen de resten der Sectiën PAPING en DOORMALEN door aanvallen in den rug krijgsgevangen. Te 9.40 viel dit lot aan den C.C. met zijn Staf op den commandopost ten deel.

Van de 7 mitrailleurs der beide Sectiën PAPING en DOORMALEN waren er 5 onbruikbaar, daar sedert 7.00 van die van 141 de mantel was doorschoten en die van 142 door een voltreffer buiten gevecht was gesteld.

Slechts de mitrailleur uit koepel 143 en die uit koepel 145, die naar het Noorden vuurde, waren nog intact, doch zijn onbruikbaar gemaakt.

De geweldige intensiteit van het vuur moge blijken uit de verklaringen van sectie- en groepscommandanten en uit de verliezen. De groepen telden 7 tot 8 man (met inbegrip der koepelbezettingen), zoodat de totale sterkte der beide sectiën 60 man bedroeg. Hiervan werden 4 man gedood en 7 gewond. Ook bij het stuk pag. vielen 2 zwaar-gewonden.

Dit stuk had reeds vroeg het vuur geopend op een Duitschen mitrailleur en dezen tot zwijgen gebracht. Al spoedig werden 2 man gewond en heeft de sergeant SONNEMANS het in open opstelling staande stuk achterwaarts van stelling doen veranderen en daarvan aan den C.C. mededeeling gedaan. Het viel te 9.00 in 's vijands handen.

Het stuk 8 staal heeft geen projectielen verschoten, tengevolge van de merkwaardige opvatting van den stukscommandant, dat hij alleen op vechten pantserwagens mocht vuren. De bediening, die nog wel met karabijnvuur aan het gevecht deelnam, werd te 9.00 krijgsgevangen gemaakt. De wachtmeester wist te ontkomen.

Zeer te betreuren is, dat de S.P.O. bij het veer juist gedurende den overgang der Duitsche troepen de witte vlag heesch. De bezetting was murw geworden door een moorddadig artillerievuur, dat haar tot volkomen werkeloosheid dwong. Van eenigen invloed op den afloop van den strijd is deze daad evenwel niet geweest.

De overgegene Duitsche troepen bekommerden zich alleen om de bezettingen der verdedigingswerkjes in de onmiddellijke omgeving van het overgangspunt, nl. 142, 143, 144, 145 en 146. Zij werden gevangen genomen. Het meer naar het Zuiden gelegen deel van 2-III-26 R.I. hield evenwel stand.

4. De gebeurtenissen Zuidelijk van het veer.

Ten Zuiden van het veer stonden de sectie VAN APeldoorn en Noord daarvan de groep VAN HELVOIRT (kazemat 141) van de sectie DOORMALEN. Van laatst-

genoemde groep bevonden zich een korporaal met 2 soldaten in den koepel, de sergeant met 6 man in de S.P.O. Hierbij was de dienstplichtige SEELEN, die al geruimen tijd vrij van dienst was en corveedienst deed in de kamer der onderofficieren. Deze flinke soldaat meldde zich bij zijn groepscommandant met de woorden: „Sergeant, ik hoor bij U en nu het spant, wil ik er bij zijn.” Eenige uren later werd hij door een granaat zwaar gewond.

Reeds vroeg verscheen de vijand tegenover de groep, doch buiten het schootsveld van koepel 141. Uit de S.P.O. werd hevig vuur geopend. Enkele overgangspogingen van zwakke afdelingen werden afgewezen. Na een kleine pauze begon het artillerievuur ook hier een woordje mee te spreken. Onder dekking van dit vuur werden nogmaals eenige overgangspogingen gedaan, waaronder één met 5 bootjes, doch de kranige groep wist alles af te wijzen. Soldaat SLEGERS onderscheidde zich hierbij als een uitmuntend scherpschutter. Hij nam het bevel over de groep over, toen sergeant VAN HELVOIRT en dpl. SEELEN door een granaat ernstig werden gewond, zond een dpl. weg om geneeskundige hulp en streed met 3 man verder.

Eindelijk gelukte het een rubberbootje met 6 man om de Maas over te steken. SLEGERS meldde zijn sergeant, dat hij de S.P.O. even ging verlaten, zocht een opstelling in het terrein uit en ging den strijd aan met de tot 50 meter genaderde Duitschers.

Noord van de groep was de stelling toen reeds gevallen, de mitrailleur in koepel 141 was vernield en de laatste 3 man van de groep trokken terug (dit kostte twee van hen het leven). Soldaat SLEGERS bleef met de beide gewonden achter en zei tot zijn sergeant: „Laatste man en laatste patroon, sergeant”. Hij zette den strijd voort, tot een buikwond hem buiten gevecht stelde. Eerst 's middags omstreeks 15.00 werden het kleine groepje en de koepelbezetting krijgsgevangen gemaakt. Van de 10 man betaalden 2 den tol met hun leven en werden 4 gewond.

Bij de sectie van Vaandrig VAN APELDOORN was, zooals reeds werd vermeld, de eerste overgangspoging om 7.00 afgewezen. Voorts werkte kazemat 139 krachtdadig mee tot het afslaan van den overgang bij Grubbenvorst om 7.00.

Een tweede overgangspoging te omstreeks 9.00 van ongeveer een Sectie gelukte gedeeltelijk. Een deel van de vijandelijke infanterie kwam over de Maas, zooals uit kazemat 138 werd vastgesteld. Het is wel bijna zeker, dat dit de patrouille is geweest, waarmede dpl. SLEGERS heeft afgerekend, aangezien van de werkzaamheid van deze overgestoken Deutsche troepen verder niets is gebleken.

Vóór de beide overgangspogingen werd door den vijand een inleidende beschieting gehouden met mortieren, die buiten het bereik der koepels tegenover het „Gebroken Slot” was opgesteld. Voorts werd het geheele terrein intensief belegd met mitrailleurvuur en vuur van 2 cm kanonnen en kwam tegenover koepel 138 een vlammenwerper in actie, doch zonder eenig succes.

Het mortiervuur, dat vrij intensief was, lag goed. Het resultaat was, dat de lichte mitrailleur in koepel 138 in tweeën werd geschoten en dat de zware mitrailleur in 139 buiten gevecht werd gesteld door een stuk beton, dat voor het schietgat belandde.

Toen Vaandrig VAN APELDOORN geen berichten of bevelen meer kreeg, een naar den Cp. van den C.C. gezonden ordonnans niet terugkeerde en hij in Grubbenvorst Deutsche soldatenliederen hoorde zingen, begreep hij, dat langer standhouden geen zin had en zou leiden tot gevangenneming van de sectie.

Ook nu bleek weer, welk een geweldige handicap het ontbreken van verbindingsen vormde. Ordonnans BOUTEN bood zich als vrijwilliger aan en moest door het hevige vuur naar de drie groepscommandanten om dezen het bevel over te brengen om terug te trekken en te verzamelen in een bepaald boschje ten Westen van den kunstweg. Hij sneuvelde onderweg.

Tot deze verzameling is het niet meer gekomen. Omstreeks 11.00 werden de groepen bij kazematten 139 en 140 ter plaatse krijgsgevangen gemaakt, den Sectiecommandant met zijn ordonnans viel bij het verzamelpunt dit lot ten deel.

De groep van sergeant VRIJDAG (koepel 138) ontving het bericht om terug te trekken niet en bleef in zijn opstelling. Na het vernielen van den lichten mitrailleur, zette de schutter, dpl. COMPEN, die alleen in den koepel was ¹⁾, den strijd met zijn karabijn voort. Hij had toen reeds 13 trommels verschoten en bleef ter plaatse, tot zijn karabijnmunitie op was. Daarna is hij teruggegaan en heeft zich bij den C. van de nevensctie, Luit. JIPPES, gemeld.

Sergeant VRIJDAG heeft op zijn geïsoleerden post den geheelen dag geen enkel contact met zijn sectie- of comp.commandant gehad.

Toen de vijand de tweede overgangspoging onstreeks 9.00 deed, was de mitrailleur reeds defect en lag de S.P.O. zoodanig onder vuur, dat de bezetting daaruit niet kon vuren. Alleen COMPEN schoot met zijn karabijn uit den koepel.

De groepscommandant, zijn verantwoordelijkheid voelende, vroeg zijn mannen, of iemand er voor voelde om zich over te geven. Ondanks het feit, dat men elk oogenblik het einde kon verwachten, antwoordde niemand. Op dit oogenblik (9.00) stelde sergeant VRIJDAG vast, dat de vijand bij het veer over de rivier trok.

De groep bleef tot 21.00 op zijn post. Toen verzamelde de commandant zijn mannen en wist tusschen eenige Duitsche patrouilles door de spoorlijn Venlo—Nijmegen te bereiken, bij kp. 73,5. Hier stootte men op lange colonnes infanterie en cavalerie, die langs den kunstweg trokken. Sergeant VRIJDAG besloot in een huis nachtrust te nemen. Op Zaterdag 11 Mei bleek de bewaking van den kunstweg Venlo—Horst zóó deugdelijk, dat ontsnappen onmogelijk was. De groep werd te 11.00 krijgsgevangen gemaakt.

De Sectie JIPPES hoorde even na 4.00 marschmuziek uit de richting van den kunstweg Straelen—Velden, terwijl even later door den C. van koepel 136 een Duitsche marschcolonne N. van Velden werd gezien. De afstand was echter te groot om er met de lichte mitrailleur op te kunnen vuren.

Een patrouille bij koepel 136 werd door geweervuur verdreven. Daarna trad rust in; voor de kazematten deden zich geen doelen voor. Wel heeft S.P.O. 136 geweervuur afgegeven op de gereedstelling van pontonmaterieel achter den hoogterand tegenover de Grubbehoeve en op het vervoeren van dit materieel over een afstand van 700 meter naar de Maas. Het vuur onzer infanterie werd beantwoord door mitrailleurs en enkele schoten van lichtgeschut, die evenwel geen schade aanrichtten.

De S.C. meldde den C.C. per ordonnans, dat tegenover zijn sectie alles rustig was en verzocht om toezending van het ochtendeten. Dit bericht be-

¹⁾ Hij had zijn helper te omstreeks 8.00 weggezonden om munitie te halen. Deze helper kon den koepel door het hevige vuur evenwel niet meer bereiken. COMPEN is evenwel blijven doorvuren en moest daarbij met zijn voeten de ventilatieinrichting bedienen!

reikte den C.C. om 7.30. De ordonnansen moesten te voet langs den spoorbaan, daar de kunstweg onder mitrailleurvuur was gelegen.

Toen de levensmiddelen waren aangevoerd, bleken kazemat en S.P.O. 137 zoodanig onder mitrailleurvuur te liggen, dat elke nadering onmogelijk was.

Te 9.00 werd een witte lichtkogel achter het „Gebroken Slot” waargenomen en werd gezien, dat sterke vijandelijke afdeelingen de Maas bij het veer overtrokken, terwijl het eigen vuur aldaar veel zwakker werd.

De S.C. belde den B.C. te Horst op en vernam van de telefoniste aldaar, dat de Bataljonsstaf was vertrokken. Luit. JIPPES kreeg toen na ½ uur verbinding met C.-Vak Bakel (dit was dus te ongeveer 10.00) en meldde, dat de vijand in groote getale bij het veer te Grubbenvorst de Maas overtrok en dat zijn linkerflank onbeschermd was. Hij vroeg of hij met zijn sectie moest terugtrekken, dan wel standhouden.

Het antwoord luidde: „De compagnieën te Lottum en Broekhuizervorst (1 en 3-III-26 R.I.) trekken strijdende terug. Tracht U bij deze compagnieën te voegen en trek terug op de Peel”¹⁾.

Luit. JIPPES gaf als verzamelpunt aan zijn G.Cn. het wachthuis bij kp.3,6 aan de spoorlijn Venlo—Helmond op en begaf zichzelf met de beide groepen van kazemat 135 daarheen, waar hij te 12.45 aankwam. De groep van kazemat 136 bleek niet meer terug te kunnen en heeft zich schuil gehouden tot na den oorlog, de groep van kazemat 137 heeft het terugtochtsbevel niet ontvangen en is tot 18.00 op haar plaats gebleven en toen aan den kunstweg gevangen genomen. De zware mitrailleur viel in 's vijands handen.

Lt. JIPPES met zijn beide groepen, vernemende, dat Horst al in Deutsche handen was, probeerde Maasbree te bereiken en huurde te Boekend een vrachtauto. Inmiddels bleek ook Maasbree reeds in Deutsche handen te zijn, weshalve de wapens werden vernietigd. Even later werd de afdeeling krijgsgevangen gemaakt door een passerende Deutsche colonne.

De sectie had geen verliezen.

Tenslotte de sectie HAGENOUW. Ook hier deed zich het geval voor, dat een dpl. soldaat, mitrailleursschutter, die kwartierziek te bed lag, zich meldde en zijn plaats in den koepel innam. Het was dpl. soldaat VAN RENS.

De sectie heeft den geheelen dag onder artillerievuur gelegen. Luit. HAGENOUW liet daarom al spoedig een loopgraaf maken als gevechtsofstelling voor den S.C. en het toegevoegde personeel en wel in een boomgaard, ongeveer 100 meter achter de middelste kazemat (133). Het vuur van mortieren, pag. kanonnen, veldgeschut, pantsersgeschut van 8,8 en zwaardere kalibers duurde van ongeveer 5.00 tot 20.00 voort met een onderbreking van ongeveer 1 uur tegen den middag. Het huis naast den Cp. kreeg 2 voltreffers en de 3 kazematten moesten er talrijke incasseeren, wat zij — afgezien van het stukschieten van de mitrailleur van 133 om 17.00 — zeer goed deden. De kazematten, vooral 132 B en 134 G dragen de duidelijke sporen van dit vuur; in de onmiddellijke nabijheid van 133 G werden nog in October 15 artillerietreffers vastgesteeld. De S.P.On. liepen geen schade op.

In het schootsveld van kazemat 132 deden zich geen doelen voor. Wel hebben koepels 133 en 134 den geheelen dag bij tusschenpoozen gevuurd op

¹⁾ Te Lottum had de vijand den overgang reeds eerder bevochten. Dit was door den C.C. juist voor zijn gevangenneming aan den B.C. gemeld.

doelen, welke op den Oostelijken Maasoever werden vastgesteld tegenover koepel 133 (houtloods) en tegenover kazemat 132 (bootenhuis), alsmede op het oevergedeelte daar tusschen in. Met zekerheid is vastgesteld, dat een in de houtloods opgestelde vuurmond, die onze stellingen beschoot, tot zwijgen is gebracht. Vijandelijke artillerie bij Genooi, die uit 134 G kon worden gezien, doch niet kon worden beschoten, werd tot verwondering van den groepscommandant *niet* door de kazemat 135 beschoten. Deze was echter toen reeds lang verlaten.

Omstreeks 20.00 meldde sergeant DIERIJCK, C. van kazemat 133, dat de vijand Noordelijk van 134 G over de Maas trok, zonder dat daarbij van Nederlandsche zijde weerstand werd geboden. Luit. HAGENOUW stelde daarna vast, dat de troepen Noord van hem, niet meer aanwezig waren. Hij zag verder de Duitsche troepen in zijn richting oprukken, klaarblijkelijk met het doel om de sectie op te rollen.

De S.C. gaf opdracht de sectie te verzamelen bij een huis, ongeveer 200 m achter kazemat 132 en probeerde de Zuidelijke buursectie te waarschuwen. De groepen van 132 en 133 waren spoedig ter plaatse en werden door Lt. HAGENOUW in W. richting naar een nieuw verzamelpunt gedirigeerd. Zelf trachtte hij de groep van kazemat 134 te bereiken, doch stelde vast, dat deze reeds door de Duitschers was bezet ¹⁾. De S.C. begaf zich daarna met enkele manschappen naar het nieuwe verzamelpunt, maar viel bij den kunstweg in een hinderlaag en werd te ruim 21.00 krijgsgevangen gemaakt.

De groepen van 132 en 133 waren reeds eerder op den vijand gestooten, doch de meesten sloegen zich door deze heen. Bemerken, dat de geheele streek al vol Duitsche troepen was, heeft het gros zich schuil gehouden. Enkelen, w.o. sergeant DIERIJCK bereikten de Peel-Raamstelling, laatstgenoemde zelfs Walcheren.

Een stout staaltje haalde de Sergeant-afstandmeter BIEMANS uit. Bemerken, dat alles bezet was door de Duitschers, heeft hij — met den ordonnans op de duozitting — 's nachts den kunstweg gevolgd en Deurne bereikt. Hij is daarbij in het duister eenvoudig langs de Duitsche colonnes gereden.

Achteraf is gebleken, dat Luit. JIPPES van zijn terugtocht bericht heeft gezonden aan Luit. HAGENOUW. De ordonnans kon door het hevige artillerievuur dezen officier evenwel niet bereiken.

Voordat de sectie HAGENOUW terug ging, vormde zij te zamen met de nevensectie van 1—2 G.B. onder Vaandrig KERSTIENS — een eilandje temidden van de aan alle zijden aanwezige Duitsche troepen. O.a. was de op 1000 meter, afstand van de sectie gelegen kazerne te Blerick reeds lang in Duitsche handen evenals Horst en Maasbree. Vooruitgeschoven Duitsche troepen bevonden zich reeds tegenover het acces van Meijel.

De sectie leed geen verliezen.

5. Overzicht.

De compagnie heeft onder zeer moeilijke omstandigheden (grootte frontbreedte, gemis aan reserves en verbindingen, grootte overmacht) eervol ge-

¹⁾ De GroepsC., sergeant HELMES, was even tevoren met zijn 3 man koepelbediening teruggetrokken, daar hij de Duitschers vlak bij zich zag. Hij kwam 's nachts te 2.00 te IJsselsteyn (gem. Venray) en heeft zich — vernemende, dat overal Duitsche troepen waren — aldaar verborgen gehouden.

Wat er van de manschappen in S.P.O. 134 terecht is gekomen, is onbekend. Hierin bevond zich o.a. een wielrijderspatrouille met lt.mitrailleur, die 's morgens in Venlo overvallen was, maar had weten te ontkomen en bij kazemat 134 over de Maas was gehaald.

streden. De indruk wordt gewekt, dat het gros der manschappen het uiterste heeft gegeven en dat sectie- en groepscommandanten beleidvol zijn opgetreden.

Zooals was te verwachten, bleek, dat een op een dergelijke frontbreedte strijdende compagnie verloren is. 2-III-26-R.I. betaalde den tol met 5 gesneuvelden en 9 gewonden, hetgeen alleen te verklaren is uit de zeer ijle opstelling en de uitstekende dekkingen. Het gros van de compagnie werd krijgsgevangen gemaakt. Uit de verslagen blijkt, dat 4 O.on. en $\pm$ 25 man zich schuil hebben weten te houden in de omgeving, één sergeant en 3 man bereikten de Peel-Raamstelling.

Van de 17 mitrailleurs zijn 8 door vijandelijk vuur volkomen vernietigd, 4 zijn door onze troepen vernield, van 4 is het lot onbekend, 1 viel in 's vijands handen.

Ten aanzien van de beschadiging der kazematten kan het volgende worden medegedeeld:

146 G: een treffer van 3,7 vlak bij het schietgat; enkele treffers op het betonlichaam.

145 G en 143 G: onbeschadigd.

144 S: vele treffers van mitrailleurs op beton en schietgatraam aan de Noordzijde; in front over een groote oppervlakte tot 10 cm diepte beschadigd door treffers van 2 cm; aan de Zuidzijde enkele mitrailleurtreffers.

142 G: aanzienlijk beschadigd door vele treffers, vermoedelijk van 3,7 cm. Aan de achterzijde enkele mitrailleurtreffers.

141 G, 140 G en 139 G: alle enkele treffers van mitrailleurs en 2 cm bij het schietgat.

138 G: Beton aan Noordzijde beschadigd door pag. en (of) 2 cm.

137 B, 136 G, 135 S: onbeschadigd.

134 G: 15 trechters van artillerie-projectielen in de onmiddellijke omgeving, waarvan in het grondlichaam van de kazemat.

133 G: 2 treffers van 8,8 op den koepel, 3 van 8,8 op het beton van de Zuidzijde; beton ernstig beschadigd.

132 B: Rechter achterhoek van het beton weggeschoten; aan Zuidzijde verscheidene treffers van 8,8 cm en mitrailleurtreffers.

6. De gebeurtenissen na den overgang bij Grubbenvorst.

Toen de gevangenen genomen Nederlanders omstreeks 9.30 op den Oostelijken Maasoever kwamen, stond daar reeds een Duitsch generaal. Op den kunstweg over Velden en Schandeloop naar Straelen passeerden zij Deutsche colonnes.

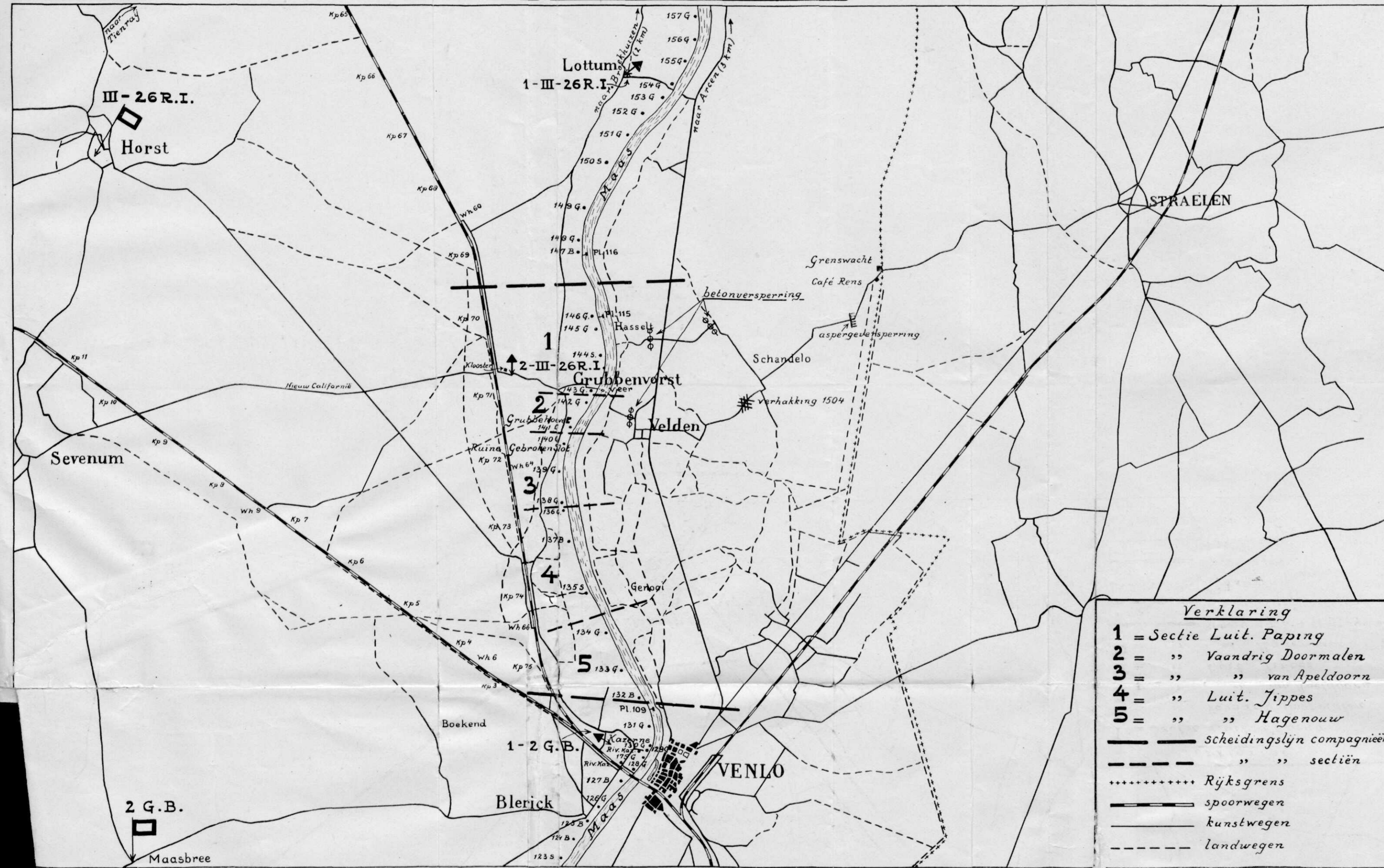
Na het forceeren van den overgang bij Grubbenvorst, is aldaar het overzetten der troepen aanvankelijk met drijvende middelen voortgezet. 's Morgens voor 11 uur waren bij het veer al paarden en een enkel pag. kanon overgezet. Dit kanon is bij den Zuidelijken uitgang van Grubbenvorst opgesteld geworden en heeft daar enkele schoten in Zuidelijke richting gelost.

Te 9.00 werd begonnen met het bouwen van een pontonbrug, die te 15.00 gereed was. Over deze pontonbrug trokken de Deutsche troepen vervolgens in bijkans onafgebroken colonnes tot den avond van den 11den Mei.

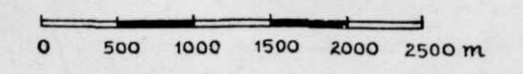
De brug is op 12 Mei afgebroken.

SCHETS Nr. 1.

GEVECHT BIJ GRUBBENVORST.

- Verklaring*
- 1 = Sectie Luit. Paping
  - 2 = " " Vaandrig Doormalen
  - 3 = " " van Apeldoorn
  - 4 = " " Luit. Jippes
  - 5 = " " Hagenouw
  - — — — — scheidingslijn compagnieën
  - - - - - " " sectiën
  - ..... Rijksgrens
  - — — — — spoorwegen
  - — — — — kunstwegen
  - - - - - landwegen

SCHETS Nr. 2. GEVECHT BIJ GRUBBENVORST.

